

Βρυξέλλες, 25 Ιουνίου 2026
(OR. en)

11024/26

ECOFIN 893
RELEX 882
NIS 1
MED 32
COEST 506
ECB
EIB

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	23 Ιουνίου 2026
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2026) 294 final
Θέμα:	ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ σχετικά με την υλοποίηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς τρίτες χώρες το 2025

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 294 final.

συνημμ.: COM(2026) 294 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 23.6.2026
COM(2026) 294 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την υλοποίηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς
τρίτες χώρες το 2025**

{SWD(2026) 160 final}

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
2. ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟ 2025	3
2.1 Ανατολική Γειτονία.....	4
• Ουκρανία	4
2.2 Νότια Γειτονία.....	6
• Αίγυπτος	6
• Ιορδανία	7
2.3 Δυτικά Βαλκάνια.....	9
• Βόρεια Μακεδονία.....	9
3. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΜΧΣ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ.....	11
3.1 Επιχειρησιακές αξιολογήσεις.....	11
3.2 Αξιολογήσεις.....	12
4. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΣΟ ΜΧΣ.....	14
4.1 Λειτουργία του μέσου ΜΧΣ	14
4.2 Η ΜΧΣ στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027	15
4.3 ΜΧΣ, όπως προτείνεται στην πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2028-2034.....	16
5 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ — ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΧΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟ 2026	17
Πίνακας 1: Αναλήψεις υποχρεώσεων και πληρωμές για επιχορηγήσεις ΜΧΣ και εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ 2023-2026 (σε EUR)	20

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς τρίτες χώρες το 2025¹

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή (στο εξής: ΜΧΣ) είναι ένα χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ² που παρέχεται σε χώρες-εταίρους οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στο ισοζύγιο πληρωμών. Από τη θέσπισή της το 1990, η ΜΧΣ έχει συμβάλει στην ενίσχυση της μακροοικονομικής και δημοσιονομικής σταθερότητας σε χώρες που γειτνιάζουν με την ΕΕ ή βρίσκονται γεωγραφικά κοντά στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων υπονήφιων χωρών, ενώ παράλληλα τις στηρίζει στην εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η παροχή της εξαρτάται γενικά από την ύπαρξη μη προληπτικής συμφωνίας με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (στο εξής: ΔΝΤ). Επίσης, ισχύει πολιτική προϋπόθεση για τις πράξεις ΜΧΣ, βάσει της οποίας απαιτούνται ο σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων και ουσιαστικοί μηχανισμοί της δημοκρατίας, συμπεριλαμβανομένου του πολυκομματικού κοινοβουλευτικού συστήματος και του κράτους δικαίου, σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους της εξωτερικής δράσης της Ένωσης που ορίζονται στο άρθρο 21 παράγραφος 1 της ΣΕΕ.

Η ΜΧΣ έχει σχεδιαστεί για να αμβλύνει τις άμεσες πιέσεις εξωτερικής χρηματοδότησης και να συμβάλει στην επίλυση των υποκείμενων αιτίων των πιέσεων στο ισοζύγιο πληρωμών. Με την παροχή έγκαιρης και στοχευμένης χρηματοδοτικής συνδρομής, δίνει τη δυνατότητα στις δικαιούχες χώρες να αυξήσουν τα δημοσιονομικά περιθώρια, να βελτιώσουν τη βιωσιμότητα του χρέους και να προωθήσουν τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Με την εξομάλυνση της πορείας της μακροοικονομικής προσαρμογής, οι πράξεις ΜΧΣ μπορούν να μετριάσουν τις δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, παρέχοντας στις χώρες-εταίρους επαρκή χρόνο για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της κρίσης του ισοζυγίου πληρωμών τους.

Η ΜΧΣ παρέχεται κυρίως με τη μορφή μακροπρόθεσμων δανείων με ευνοϊκούς όρους, μολονότι οι πράξεις μπορούν να συνδυάζουν δάνεια και επιχορηγήσεις, κατά περίπτωση. Τα δάνεια ΜΧΣ χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης στρατηγικής χρηματοδότησης της ΕΕ, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή εκδίδει ομόλογα της ΕΕ συγκεκριμένου σήματος και διοχετεύει τα έσοδα σε μια κεντρική δεξαμενή χρηματοδότησης, από την οποία χρηματοδοτούνται πολλά προγράμματα πολιτικής της

¹ Η παρούσα έκθεση βασίζεται στις πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες έως τον Απρίλιο του 2026.

² Η νομική βάση για τη ΜΧΣ προς τρίτες χώρες, πλην των αναπτυσσόμενων χωρών, είναι το άρθρο 212 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ). Το άρθρο 213 της ΣΛΕΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση όταν η τρίτη χώρα χρειάζεται επείγουσα χρηματοοικονομική συνδρομή.

ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ΜΧΣ. Οι επιχορηγήσεις ΜΧΣ χρηματοδοτούνται απευθείας από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Η ΜΧΣ αποδεδειγμένη συνήθως σε δόσεις, υπό την αίρεση της εκπλήρωσης σαφώς καθορισμένων όρων οικονομικής πολιτικής που έχουν συμφωνηθεί με τη χώρα-εταίρο. Η ΜΧΣ συμπληρώνει την τακτική παροχή συνδρομής συνεργασίας της ΕΕ και συμβάλλει στην επίτευξη των ευρύτερων στόχων της ΕΕ για διαφύλαξη της σταθερότητας και προώθηση της ευημερίας και των αξιών της ΕΕ πέραν των συνόρων της. Η εν λόγω αποτίμηση υποστηρίζεται από διάφορες ανεξάρτητες εκ των υστέρων αξιολογήσεις των πράξεων ΜΧΣ³, καθώς και από τη μεταβ.-αξιολόγηση του 2023 που καλύπτει όλες τις πράξεις ΜΧΣ που αξιολογήθηκαν μεταξύ 2010 και 2020⁴.

Το 2025 το μέσο ΜΧΣ συνέχισε να αποδεικνύει την ικανότητά του για ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση σε εξαιρετικές περιστάσεις, διατηρώντας παράλληλα τη βασική αποστολή του για τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Στην Ουκρανία, η ΕΕ εκταμίευσε δάνεια ΜΧΣ ύψους 18,1 δισ. EUR στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας με τίτλο «δάνεια επιτάχυνσης έκτακτων εσόδων (ERA) για την Ουκρανία» (στο εξής: δάνεια ERA) της G7⁵. Μολονότι τα χαρακτηριστικά της είχαν εξειδικευτεί, όπως και για προηγούμενες πράξεις ΜΧΣ, η στήριξη αυτή αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση των σοβαρών χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας και στη στήριξη της οικονομικής ανθεκτικότητάς της, εν μέσω των συνεχιζόμενων επιθέσεων της Ρωσίας που είχαν ως αποτέλεσμα σοβαρές ζημιές στις κρίσιμες υποδομές της Ουκρανίας και σημαντικές μακροοικονομικές επιπτώσεις. Ταυτόχρονα, οι πράξεις ΜΧΣ για την Αίγυπτο και την Ιορδανία συνέβαλαν στη σταθεροποίηση των οικονομιών τους εν μέσω αυξημένων προκλήσεων που προέκυψαν από την πολύπλοκη και ασταθή περιφερειακή κατάσταση στη Μέση Ανατολή και την ανάγκη επιτάχυνσης σημαντικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Η ετήσια έκθεση ΜΧΣ για το 2025 καταρτίστηκε σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της Επιτροπής για υποβολή εκθέσεων βάσει του δικαίου της ΕΕ. Συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, στο οποίο παρέχεται πιο διεξοδική αποτίμηση της υλοποίησης μεμονωμένων πράξεων ΜΧΣ.

2. ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟ 2025

Το 2025 η ΕΕ χορήγησε μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή στην Ουκρανία, την Αίγυπτο και την Ιορδανία.

Ενόψει του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας, η Ουκρανία παρέμεινε ο μεγαλύτερος αποδέκτης ΜΧΣ, με εκταμίευση ποσού 18,1 δισ. EUR καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας ERA της G7, βάσει της οποίας διατέθηκαν

³ Όλες οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο της Επιτροπής: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_el.

⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Evaluation of Macro financial assistance to third countries (meta-evaluation of operations for 2010-2020) [Αξιολόγηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς τρίτες χώρες (μετα-αξιολόγηση πράξεων για την περίοδο 2010-2020)] [SWD(2023) 16].

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/2773 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2024, για τη σύσταση του μηχανισμού συνεργασίας για τα δάνεια προς την Ουκρανία και τη χορήγηση έκτακτης μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στην Ουκρανία (ΕΕ L, 2024/2773, 28.10.2024).

δάνεια συνολικού ύψους 45 δισ. EUR, τα οποία θα αποπληρωθούν από έκτακτα έσοδα από ακινητοποιημένα ρωσικά κρατικά περιουσιακά στοιχεία. Στη Νότια Γειτονία, τον Ιούνιο του 2025 οι συννομοθέτες ενέκριναν πράξη ΜΧΣ ύψους 4 δισ. EUR για την Αίγυπτο, εκ των οποίων ποσό 1 δισ. EUR εκταμιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2026. Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2025 οι συννομοθέτες ενέκριναν πράξη ΜΧΣ ύψους 500 εκατ. EUR για την Ιορδανία, με εκταμίευση των 250 εκατ. EUR τον Σεπτέμβριο του 2025. Τον Αύγουστο του 2025 η Επιτροπή πρότεινε πρόσθετη πράξη ΜΧΣ ύψους 500 εκατ. EUR για την Ιορδανία. Τέλος, όσον αφορά τα Δυτικά Βαλκάνια, δεν σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος με την πράξη ΜΧΣ ύψους 100 εκατ. EUR για τη Βόρεια Μακεδονία που είναι σε εξέλιξη.

2.1 Ανατολική Γειτονία

• Ουκρανία

Στο πλαίσιο των σοβαρών καταστροφών στο ανθρώπινο και στο υλικό κεφάλαιο μετά την πλήρους κλίμακας εισβολή της Ρωσίας το 2022, η οικονομία της Ουκρανίας συνέχισε να επιδεικνύει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, μολονότι η ανάπτυξη έχει σημειώσει σημαντική επιβράδυνση τα τελευταία τρίμηνα. Μετά από αύξηση 3,5 % το 2024, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιβραδύνθηκε το 2025 σε 1,8 % λόγω των εντεινόμενων επιθέσεων στις ενεργειακές υποδομές, των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και των συνεχιζόμενων περιορισμών της παραγωγικής ικανότητας. Η οικονομία συνέχισε να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη λειτουργία των εξαγωγικών διαδρόμων μέσω του Εύξεινου Πόντου και του Δούναβη, καθώς και από τη συνεχή διεθνή χρηματοδοτική συνδρομή, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης βάσει της πράξης ΜΧΣ της ΕΕ στο πλαίσιο των δανείων ERA και του Μέσου Διευκόλυνσης για την Ουκρανία. Ο πληθωρισμός άρχισε να αυξάνεται με γοργούς ρυθμούς στις αρχές του 2025 εν μέσω διαταραχών στον τομέα της ενέργειας, πιέσεων στις τιμές των τροφίμων και μεγάλης αύξησης των μισθών, αλλά έκτοτε έχει μειωθεί σημαντικά, αγγίζοντας το 7,4 % τον Ιανουάριο του 2026. Αυτό οφειλόταν εν μέρει στην αυστηρή νομισματική πολιτική της Εθνικής Τράπεζας της Ουκρανίας καθ' όλη τη διάρκεια του 2025, η οποία χαλάρωσε μόλις πρόσφατα, καθώς το βασικό επιτόκιο πολιτικής μειώθηκε σε 15 % τον Ιανουάριο του 2026. Η εξωτερική θέση παραμένει εύθραυστη, με διατήρηση σημαντικού ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που εκτιμήθηκε στο 14,5 % του ΑΕΠ το 2025, αντικατοπτρίζοντας την υψηλή ζήτηση εισαγωγών που σχετίζονται με τις αμυντικές ανάγκες, την ενέργεια και την ανασυγκρότηση, καθώς και τη σταδιακή μείωση της χρηματοδότησης μέσω επιχορηγήσεων. Τα δημόσια οικονομικά εξακολουθούν να υφίστανται πιέσεις, με το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού να ανέρχεται στο 19,5 % του ΑΕΠ, αντικατοπτρίζοντας τις συνεχείς δαπάνες κατά τη διάρκεια του πολέμου και τις ανάγκες ανασυγκρότησης, παρά τα νέα φορολογικά μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των εσόδων. Έως τώρα ο τραπεζικός τομέας έχει παραμείνει σταθερός και επαρκώς κεφαλαιοποιημένος, υποστηριζόμενος από συνετές ρυθμίσεις και ισχυρή ρευστότητα, παρά το εξαιρετικά δύσκολο επιχειρησιακό περιβάλλον. Όσον αφορά το μέλλον, οι οικονομικές προοπτικές παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες και περιορίζονται από τη συνεχιζόμενη καταστροφή των ενεργειακών και παραγωγικών υποδομών, τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και την απρόβλεπτη πορεία του πολέμου. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεχής και προβλέψιμη διεθνής χρηματοδοτική στήριξη παραμένει απαραίτητη για τη διαφύλαξη της

μακροοικονομικής σταθερότητας και για να μπορέσει η Ουκρανία να συνεχίσει να αντιστέκεται στον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας.

Μετά τις διαδοχικές πράξεις ΜΧΣ, στο πλαίσιο των οποίων είχαν εκταμιευτεί συνολικά 25,2 δισ. EUR από την έναρξη του επιθετικού πολέμου πλήρους κλίμακας της Ρωσίας έως το τέλος του 2023, ο πόλεμος συνέχισε να ασκεί σημαντική πίεση στα δημόσια οικονομικά της Ουκρανίας. Το αποτέλεσμα ήταν ότι το 2025 απαιτήθηκε πρόσθετη χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση του χρηματοδοτικού κενού της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά τη σύνοδο κορυφής του Ιουνίου του 2024 στην Απουλία της Ιταλίας, οι ηγέτες και οι ηγέτιδες της G7 δεσμεύτηκαν να παράσχουν στην Ουκρανία 45 δισ. EUR σε μορφή δανείων ERA, τα οποία θα αποπληρωθούν με τη χρήση μελλοντικών έκτακτων εσόδων που θα προέλθουν από ακινητοποιημένα ρωσικά κρατικά περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην ΕΕ και σε άλλες σχετικές δικαιοδοσίες. Με βάση τη δέσμευση αυτή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/2773 στις 24 Οκτωβρίου 2024, ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 29 Οκτωβρίου 2024. Μετά την επιβεβαίωση των συνεισφορών των εταίρων της G7 στη συνεδρίαση των υπουργών Οικονομικών της G7 στις 25 Οκτωβρίου 2024, η ΕΕ επιβεβαίωσε τη χορήγηση δανείου ΜΧΣ ύψους 18,1 δισ. EUR προς την Ουκρανία, το οποίο επρόκειτο να εκταμιευθεί σε μία δόση. Η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση με την οποία εγκρίνεται η αποδέσμευση της μοναδικής δόσης στις 18 Δεκεμβρίου 2024, αφού εκτίμησε ότι είχαν εκπληρωθεί οι όροι πολιτικής που συνδέονταν με τη δόση⁶. Οι εν λόγω όροι κάλυπταν βασικούς τομείς μεταρρυθμίσεων, όπως η μακροοικονομική σταθερότητα, οι κρατικές επιχειρήσεις, η δημόσια διοίκηση, η ενέργεια, το κράτος δικαίου και η καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς και η άμυνα. Σχεδιάστηκαν ως ενδιάμεσα στάδια προς την εφαρμογή ευρύτερων μέτρων στο πλαίσιο του σχεδίου για την Ουκρανία.

Το συνολικό ποσό της ΜΧΣ εκταμιεύθηκε το 2025 σε δόσεις, με αρχική εκταμίευση ύψους 3 δισ. EUR τον Ιανουάριο. Τον Φεβρουάριο δεν πραγματοποιήθηκε καμία εκταμίευση λόγω αυτής της μερικής εμπροσθοβαρούς χρηματοδότησης. Στη συνέχεια, οι εκταμιεύσεις ακολούθησαν σταθερό χρονοδιάγραμμα, με παράταση των δόσεων ύψους 1 δισ. EUR μεταξύ Μαρτίου και Σεπτεμβρίου 2025. Καθώς εντάθηκαν οι εχθροπραξίες πρώτης γραμμής, οι ανάγκες στρατιωτικής χρηματοδότησης της Ουκρανίας κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2025 υπερέβησαν τις προηγούμενες εκτιμήσεις. Η ευελιξία που ενσωματώθηκε στο χρονοδιάγραμμα εκταμίευσης κατέστησε δυνατή την εμπροσθοβαρή εκταμίευση δόσης ύψους 6,1 δισ. EUR, η οποία είχε προγραμματιστεί αρχικά για τον Δεκέμβριο του 2025, και τη συμπλήρωση των τακτικών εκταμιεύσεων του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου του 2025. Κατά συνέπεια, οι εκταμιεύσεις ανήλθαν σε 4 δισ. EUR τον Οκτώβριο του 2025 και σε 4,1 δισ. EUR τον Νοέμβριο του 2025.

Η εκπλήρωση της πολιτικής προϋπόθεσης εξακολούθησε να αξιολογείται θετικά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με βάση τις συνεχείς αξιολογήσεις από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης. Ωστόσο, οι εξελίξεις τον Ιούλιο του 2025 που επηρέασαν το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ανεξαρτησία των φορέων

⁶ Το δάνειο ERA της ΜΧΣ ήταν εγγυημένο από το περιθώριο του προϋπολογισμού της ΕΕ. Δεδομένης της περιόδου διαθεσιμότητας του περιθωρίου, για να καλυφθεί το δάνειο από την εν λόγω εγγύηση, η απόφαση αποδέσμευσης για τη μοναδική δόση έπρεπε να εκδοθεί έως τις 24 Δεκεμβρίου 2024.

καταπολέμησης της διαφθοράς —ιδίως της εθνικής υπηρεσίας καταπολέμησης της διαφθοράς της Ουκρανίας (στο εξής: NABU) και της ειδικής εισαγγελίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς (στο εξής: SAPO)— προκάλεσαν ανησυχίες· εκλήφθησαν ως πιθανή σημαντική οπισθοδρόμηση όσον αφορά τη διασφάλιση της αυτονομίας των βασικών θεσμικών οργάνων για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η Επιτροπή συνεργάστηκε στενά με τις ουκρανικές αρχές για να αντιστρέψει την κατάσταση, να αποκαταστήσει την ανεξαρτησία της NABU και της SAPO και να διασφαλίσει ότι τυχόν κίνδυνοι για τη θεσμική ανεξαρτησία είχαν αντιμετωπιστεί επαρκώς πριν από οποιαδήποτε εκταμίευση στο πλαίσιο της ΜΧΣ (με αναστολή της πληρωμής έως την επίλυση της κατάστασης).

Παράλληλα, η Ουκρανία ολοκλήρωσε επιτυχώς διάφορες επανεξετάσεις στο πλαίσιο της συμφωνίας διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης του ΔΝΤ του 2023, υπογραμμίζοντας τη συνεχή δέσμευσή της για προώθηση των μεταρρυθμίσεων παρά τις εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες.

2.2 Νότια Γειτονία

- **Αίγυπτος**

Η Αίγυπτος αντιμετώπισε δύσκολες μακροοικονομικές συνθήκες στις αρχές της τρέχουσας δεκαετίας εν μέσω πολλαπλών εξωτερικών κλυδωνισμών, όπως η πανδημία της COVID-19, ο πόλεμος στη Γάζα και οι επιθέσεις σε πλοία στην Ερυθρά Θάλασσα. Η αργή πρόοδος των οικονομικών μεταρρυθμίσεων δημιούργησε αβεβαιότητα και αποθάρρυνε τις ξένες επενδύσεις. Η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ της Αιγύπτου ανήλθε σε 4,4 % κατά το οικονομικό έτος από τον Ιούλιο του 2024 έως τον Ιούνιο του 2025 (οικονομικό έτος 2024-25) και επιταχύνθηκε περαιτέρω σε 5,3 % σε ετήσια βάση το δεύτερο εξάμηνο του 2025. Η κατάσταση άρχισε να βελτιώνεται με την πρόοδο στη διαχείριση των μακροοικονομικών πολιτικών, τον αντίκτυπο της απελευθέρωσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας το 2024 και ορισμένες βελτιώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η ανάπτυξη οφειλόταν κυρίως στην ιδιωτική κατανάλωση και τις ιδιωτικές επενδύσεις, ενώ οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν. Η συμβολή των καθαρών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών παρέμεινε αρνητική. Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε 6,2 % το τέταρτο τρίμηνο του 2025, από 6,4 % το προηγούμενο έτος. Ο πληθωρισμός σταθεροποιήθηκε περίπου σε 12 % το δεύτερο εξάμηνο του 2025, από 28,5 % το 2024. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ανήλθε στο 7,2 % του ΑΕΠ το οικονομικό έτος 2024/25 ενώ οι πληρωμές τόκων για το δημόσιο χρέος υπερέβησαν το 10 % του ΑΕΠ. Το δημόσιο χρέος μειώθηκε σε 84 % του ΑΕΠ. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε σε 4,2 % του ΑΕΠ το οικονομικό έτος 2024-25, με μερική αντιστάθμιση του διευρυνόμενου ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου από τα αυξημένα εμβάσματα από εργασία στο εξωτερικό και τα έσοδα από τον τουρισμό. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις ανήλθαν στο 3,3 % του ΑΕΠ το οικονομικό έτος 2024-25. Τα καθαρά συναλλαγματικά αποθέματα της κεντρικής τράπεζας ανήλθαν σε 53 δισ. USD στο τέλος Απριλίου 2026, ποσό που αντιστοιχεί σε εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών εξάμηνου περιόδου και σηματοδοτεί αύξηση σε σύγκριση με τα 48,1 δισ. USD που είχαν καταγραφεί το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, δεδομένης της εξάρτησής της από τις εισαγωγές πετρελαίου και αερίου, τον τουρισμό και τα εμβάσματα, η χώρα παραμένει ενάλωτη σε εξωτερικούς

κλυδωνισμούς, όπως η πρόσφατη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή, ακόμη και αν οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που έχουν αναληφθεί καθιστούν την Αίγυπτο καλύτερα προετοιμασμένη από ό,τι στην προηγούμενη ενεργειακή κρίση.

Τον Μάρτιο του 2024 η ΕΕ και η Αίγυπτος συνήψαν στρατηγική και συνολική εταιρική σχέση για αμοιβαία ευημερία, σταθερότητα και ασφάλεια, η οποία βασίζεται σε χρηματοδοτική δέσμη ύψους έως 7,4 δισ. EUR που περιλαμβάνει βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη στήριξη. Δεδομένων της δύσκολης οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κατάστασης της Αιγύπτου και του ρόλου που διαδραματίζει ως σημαντικός σταθεροποιητικός παράγοντας σε μια περιοχή με ολοένα και μεγαλύτερη αστάθεια, η Επιτροπή πρότεινε την παροχή στήριξης στην Αίγυπτο με δύο πράξεις ΜΧΣ ύψους έως 5 δισ. EUR, οι οποίες υποδιαιρούνται σε i) βραχυπρόθεσμη πράξη ΜΧΣ ύψους 1 δισ. EUR και ii) τακτική πράξη ΜΧΣ ύψους έως 4 δισ. EUR. Η βραχυπρόθεσμη ΜΧΣ ύψους 1 δισ. EUR εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2024⁷ και εκταμιεύθηκε πλήρως σε μία δόση τον Δεκέμβριο του 2024.

Η επακόλουθη πράξη ύψους 4 δισ. EUR εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2025⁸. Το μνημόνιο συνεννόησης, το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο γνώμης της επιτροπής των κρατών μελών, υπεγράφη τον Ιούλιο του 2025. Η πρώτη δόση ύψους 1 δισ. EUR εκταμιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2026 μετά από θετική αξιολόγηση της εφαρμογής των 13 μέτρων πολιτικής που συνδέονται με την πρώτη δόση (με έμφαση στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών, τη βελτίωση των πολιτικών για την κοινωνική προστασία και την αγορά εργασίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τη στήριξη της πράσινης μετάβασης) και την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή από την Αίγυπτο των συγκεκριμένων και αξιόπιστων μέτρων που απαιτούνται βάσει της πολιτικής προϋπόθεσης, και το πρόγραμμα του ΔΝΤ παραμένει σε ορθή πορεία. Η δεύτερη και η τρίτη δόση της ΜΧΣ, ύψους 1,5 δισ. EUR η καθεμία, προβλέπεται επίσης να εκταμιευθούν το 2026, με την επιφύλαξη θετικής αξιολόγησης της εκπλήρωσης των όρων.

Η τέταρτη αξιολόγηση της διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης του ΔΝΤ ύψους 8 δισ. USD ολοκληρώθηκε από το Εκτελεστικό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2025. Λόγω καθυστερήσεων στην εφαρμογή της πολιτικής, η πέμπτη επανεξέταση συγχωνεύθηκε με την έκτη και πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2025. Εγκρίθηκε από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ τον Φεβρουάριο του 2026. Το πρόγραμμα του ΔΝΤ πρόκειται να λήξει τον Δεκέμβριο του 2026.

- **Ιορδανία**

Η οικονομία και οι προοπτικές της Ιορδανίας εξακολουθούν να επηρεάζονται αρνητικά από τις συνεχιζόμενες περιφερειακές αβεβαιότητες, παρά τις γενικά ανθεκτικές μακροοικονομικές επιδόσεις. Η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ της Ιορδανίας αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς σε 2,7 % κατά το διάστημα από το πρώτο έως το τρίτο τρίμηνο του 2025, ενώ την ίδια περίοδο του 2024 ανερχόταν σε 2,4 %. Η ανάπτυξη το 2025 είχε ευρεία βάση,

⁷ Απόφαση (ΕΕ) 2024/1144 του Συμβουλίου, της 12ης Απριλίου 2024, για τη χορήγηση βραχυπρόθεσμης μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στην Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου (ΕΕ L, 2024/1144, 15.4.2024).

⁸ Απόφαση (ΕΕ) 2025/1267 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2025, για τη χορήγηση μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στην Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου (ΕΕ L, 2025/1267, 27.6.2025).

αποτυπώνοντας τη συνεχιζόμενη βελτίωση στους τομείς της γεωργίας, της μεταποίησης και των υπηρεσιών μεταφορών, ενώ η εξορυκτική δραστηριότητα συρρικνώθηκε ελαφρά. Οι διαταραχές στις αεροπορικές μεταφορές που συνδέθηκαν με την όξυνση των περιφερειακών εντάσεων κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού ήταν βραχύβιες και φαίνεται ότι είχαν περιορισμένες επιπτώσεις στον τουρισμό και το εμπόριο. Ο μέσος πληθωρισμός ανήλθε σε 1,8 % το 2025. Τον Σεπτέμβριο του 2025, η Κεντρική Τράπεζα της Ιορδανίας (στο εξής: CBJ) μείωσε το επιτόκιο πολιτικής της κατά 25 μονάδες βάσης σε 6,25 %, καταγράφοντας την πρώτη μείωση από τον Δεκέμβριο του 2024, ευθυγραμμισμένη ευρέως με τη νομισματική χαλάρωση των ΗΠΑ, δεδομένης της σύνδεσης του δηναρίου με το δολάριο ΗΠΑ.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε σε 7,4 % του ΑΕΠ το πρώτο εξάμηνο του 2025, από 8,3 % του ΑΕΠ το προηγούμενο έτος. Η βελτίωση αυτή οφείλεται στην αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, η οποία αντιστάθμισε κατά πολύ την αύξηση των εισαγωγών. Το εμπόριο αγαθών κατέγραψε έλλειμμα 25,7 % του ΑΕΠ, το οποίο μετριάστηκε εν μέρει από τα εύρωστα έσοδα από τον τουρισμό. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν σε 4,0 % του ΑΕΠ το πρώτο εξάμηνο του 2025 (σε σύγκριση με 3,1 % του ΑΕΠ το 2024). Τα ακαθάριστα συναλλαγματικά αποθέματα της CBJ παρέμειναν υψηλά, ανερχόμενα σε 24,6 δισ. USD στο τέλος Νοεμβρίου 2025, ποσό που καλύπτει περίπου 8,8 μήνες εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών. Το συνολικό έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί από περίπου 5,3 % του ΑΕΠ το 2025 σε περίπου 4,8 % του ΑΕΠ το 2026 (4,3 % του ΑΕΠ το 2027), αντικατοπτρίζοντας την αναμενόμενη συνέχιση της κινητοποίησης εσόδων και της πειθαρχίας όσον αφορά τις δαπάνες. Το δημόσιο χρέος και το χρέος με εγγύηση του δημοσίου παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα, στο 108,6 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2025 [83,4 % του ΑΕΠ χωρίς τις συμμετοχές του Οργανισμού Κοινωνικής Ασφάλισης (Social SECURITY Corporation)], με εξωτερικό χρέος ύψους 42,2 % του ΑΕΠ. Το 2025, οι οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας διατήρησαν την αξιολόγηση δημόσιου χρέους της Ιορδανίας στην κερδοσκοπική βαθμίδα.

Το ξέσπασμα του πολέμου στη Γάζα τον Οκτώβριο του 2023 επέφερε σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις, εντείνοντας την πίεση στην ασφάλεια της Ιορδανίας και δοκιμάζοντας την οικονομική ανθεκτικότητά της. Στο πλαίσιο αυτό, οι αρχές της Ιορδανίας ζήτησαν νέα πράξη ΜΧΣ τον Οκτώβριο του 2023. Οι συννομοθέτες ενέκριναν την πράξη «ΜΧΣ IV» τον Απρίλιο του 2025 για δάνεια ύψους 500 εκατ. EUR⁹ και ακολούθησε η πρώτη εκταμίευση ύψους 250 εκατ. EUR τον Σεπτέμβριο του 2025. Ως όρος για την πρώτη εκταμίευση είχαν τεθεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων, δηλαδή της πολιτικής προϋπόθεσης, και το ικανοποιητικό ιστορικό επιδόσεων στο πλαίσιο του προγράμματος του ΔΝΤ. Παρασχέθηκε εμπροσθοβαρής χρηματοδότηση στην πράξη προκειμένου να μπορέσει η Ιορδανία να καλύψει επείγουσες ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης εν μέσω όξυνσης της περιφερειακής αστάθειας, αντισταθμίζοντας παράλληλα εν μέρει την ασυνήθιστα μεγάλη καθυστέρηση ανάμεσα στο αίτημα του Οκτωβρίου του 2023 και την έγκριση του Απριλίου του 2025. Εν μέρει, η εν λόγω καθυστέρηση συνδεόταν με τις εκλογές του 2024 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την επακόλουθη διαδικασία συγκρότησης σε σώμα.

⁹ Απόφαση (ΕΕ) 2025/793 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2025, για τη χορήγηση μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στο Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας (ΕΕ L, 2025/793, 22.4.2025).

Οι εναπομείνουσες δόσεις ύψους 150 εκατ. EUR και 100 εκατ. EUR έχουν προγραμματιστεί για το 2026 και το 2027, με την επιφύλαξη της εκπλήρωσης των προϋποθέσεων και των όρων πολιτικής που συμφωνήθηκαν στο μνημόνιο συνεννόησης, οι οποίοι επικεντρώνονται στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών, της διακυβέρνησης και της καταπολέμησης της διαφθοράς, στη βελτίωση των πολιτικών για την κοινωνική προστασία και την αγορά εργασίας, καθώς και στη στήριξη της πράσινης μετάβασης και ενός δυναμικότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Η στενή σχέση της Ιορδανίας με το ΔΝΤ βασίζεται σε τετραετή συμφωνία διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης που εγκρίθηκε τον Ιανουάριο του 2024, για το συνολικό ισοδύναμο του 1,3 δισ. USD περίπου, και σε συμφωνία στο πλαίσιο του μηχανισμού ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2025, για το ισοδύναμο των 700 εκατ. USD περίπου. Η πλέον πρόσφατη επανεξέταση στο πλαίσιο των δύο διευκολύνσεων πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2026, όταν το ΔΝΤ κατέληξε σε τεχνική συμφωνία με τις αρχές· τόνισε τις ισχυρές επιδόσεις του προγράμματος παρά το ολόένα και πιο δύσκολο εξωτερικό περιβάλλον που διαμορφώθηκε από τον τελευταίο πόλεμο στη Μέση Ανατολή. Το ΔΝΤ εκτίμησε ότι οι δημοσιονομικές επιδόσεις της Ιορδανίας εξακολουθούν να συνάδουν με τους στόχους του προγράμματος, καθώς υποστηρίζονται από την εύρωστη είσπραξη εσόδων και συγκρατημένες τρέχουσες δαπάνες. Οι αρχές έχουν δεσμευτεί να διατηρήσουν μια σταδιακή δημοσιονομική εξυγίανση ώστε να τεθεί ο δείκτης δημόσιου χρέους σε πτωτική τροχιά, με βάση τη μεσοπρόθεσμη στρατηγική εσόδων και βελτιώσεις στα οικονομικά των δημόσιων επιχειρήσεων κοινής ωφελείας, διατηρώντας παράλληλα περιθώριο για βασικές κοινωνικές και δημόσιες επενδυτικές δαπάνες.

Δεδομένου ότι η οικονομική κατάσταση ήταν δύσκολη και υπήρχαν σημαντικές μη καλυπτόμενες χρηματοδοτικές ανάγκες, η Ιορδανία ζήτησε πρόσθετη πράξη «MXΣ V» ύψους 500 εκατ. EUR τον Ιανουάριο του 2025. Στο αίτημα τονίστηκε η επιδείνωση του οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος, καθώς η περιφερειακή αναταραχή εντάθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 2024 σε ένα ήδη αβέβαιο παγκόσμιο πλαίσιο. Οι συννομοθέτες ενέκριναν τη νέα πράξη τον Ιανουάριο του 2026¹⁰, με προγραμματισμένες εκταμιεύσεις για την περίοδο 2026-2027 παράλληλα με τη MXΣ IV. Οι διαπραγματεύσεις για το μνημόνιο συνεννόησης βρίσκονται σε εξέλιξη. Τόσο η MXΣ IV όσο και η MXΣ V αποτελούν μέρος του ευρέος πλαισίου της στρατηγικής και συνολικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιορδανίας που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2025.

2.3 Δυτικά Βαλκάνια

- **Βόρεια Μακεδονία**

Η αύξηση του ΑΕΠ αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς από 3 % το 2024 σε 3,5 % το 2025, κυρίως λόγω των επενδύσεων, καθώς επιταχύνθηκαν οι εργασίες σε έργα κατασκευής δημόσιων οδών. Αυξήθηκαν επίσης οι ιδιωτικές επενδύσεις, με τη στήριξη δανείων επιδοτούμενων από το κράτος. Η αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών παρέμεινε στο ίδιο επίπεδο με το

¹⁰ Απόφαση (ΕΕ) 2026/188 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2026, για τη χορήγηση μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στο Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας (ΕΕ L, 2026/188, 23.1.2026).

προηγούμενο έτος (2,2 % σε ετήσια βάση), υποστηριζόμενη από την αύξηση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος λόγω των αυξήσεων των συντάξεων και των μισθών εν μέσω προσωρινής χαλάρωσης του πληθωρισμού, καθώς και από την εύρωστη πιστωτική επέκταση. Η ανάπτυξη ενισχύθηκε περαιτέρω από τη δημόσια κατανάλωση (+ 5,3 %), η οποία αντανακλά κυρίως τις έντονες μισθολογικές αυξήσεις στον δημόσιο τομέα. Οι εξαγωγές ανέκαμψαν το 2025 (+ 6,1 %), μετά τη μείωσή τους, σε πραγματικούς όρους, το 2024. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι επενδύσεις και η εξαγωγική παραγωγή εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγόμενες εισροές, η ετήσια αύξηση των εισαγωγών ήταν σημαντικότερη (+ 6,8 %). Συνολικά, η συμβολή των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ παρέμεινε αρνητική. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή επιταχύνθηκε σε 4,1 % το 2025, από 3,5 % το 2024, λόγω των τιμών των τροφίμων παρά τους προσωρινούς ελέγχους των τιμών από την κυβέρνηση, και σε εγχώριο επίπεδο λόγω του αυξανόμενου μισθολογικού κόστους, το οποίο επηρέασε τις υπηρεσίες. Η κεντρική τράπεζα τήρησε προσεκτική στάση πολιτικής, αυξάνοντας τα υποχρεωτικά αποθεματικά και ενισχύοντας τα οικεία μέσα μακροπροληπτικής εποπτείας. Τον Δεκέμβριο του 2025 προσάρμοσε το πλαίσιο νομισματικής πολιτικής της για να βελτιώσει τη διαχείριση της ρευστότητας και τη μετάδοση της πολιτικής. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε το 2025 κατά 2,1 εκατοστιαίες μονάδες σε ετήσια βάση σε 4,3 % του ΑΕΠ, κυρίως λόγω του χαμηλότερου πλεονάσματος στο ισοζύγιο δευτερογενούς εισοδήματος και στο ισοζύγιο υπηρεσιών. Οι καθαρές εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων μειώθηκαν από εξαιρετικά υψηλό επίπεδο το 2024 (6,6 %) σε 2,2 % του ΑΕΠ το 2025, ως αποτέλεσμα των μεγάλων εκροών διεταιρικού δανεισμού και όχι λόγω της μείωσης των επενδύσεων σε αναξιοποίητες ζώνες. Η δημοσιονομική πολιτική παρέμεινε επεκτατική. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες σε ετήσια βάση σε 4 % του ΑΕΠ το 2025, σύμφωνα με τον στόχο της κυβέρνησης. Με την επανεξισορρόπηση του προϋπολογισμού στο μέσο του έτους περικόπηκαν οι κεφαλαιουχικές δαπάνες για τη χρηματοδότηση νέων δεσμεύσεων δαπανών, ιδίως για τους μισθούς και τις συντάξεις του δημόσιου τομέα. Στο τέλος του 2025 το επίπεδο του δημόσιου χρέους της Βόρειας Μακεδονίας ήταν περίπου 10 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από το επίπεδο πριν από την πανδημία (2019), ανερχόμενο σε 59,6 % του ΑΕΠ, ενώ αυξήθηκε κατά 11,3 εκατοστιαίες μονάδες σε 51,8 % κατά την εν λόγω περίοδο.

Τον Φεβρουάριο του 2023 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση για την παροχή ΜΧΣ στη Βόρεια Μακεδονία ύψους έως 100 εκατ. EUR με τη μορφή δανείων, η οποία επρόκειτο να εκταμιευθεί σε δύο ισόποσες δόσεις. Οι συννομοθέτες ενέκριναν την πράξη τον Ιούλιο του 2023¹¹ και η Επιτροπή και οι αρχές της Βόρειας Μακεδονίας υπέγραψαν το μνημόνιο συνεννόησης τον Ιανουάριο του 2024. Το μνημόνιο συνεννόησης περιλαμβάνει 20 όρους πολιτικής (από τους οποίους οκτώ αφορούν την πρώτη δόση) στους ακόλουθους τομείς: δημόσια οικονομικά, επιχειρηματικό περιβάλλον, εκπαίδευση και αγορά εργασίας, ενέργεια, δικαστικό σώμα, χρηστή διακυβέρνηση και καταπολέμηση της διαφθοράς. Η

¹¹ Απόφαση (ΕΕ) 2023/1461 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2023, για τη χορήγηση μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας (ΕΕ L 180 της 17.7.2023, σ. 1).

Επιτροπή εκταμίευσε την πρώτη δόση ύψους 50 εκατ. EUR τον Απρίλιο του 2024, αφού αξιολόγησε ότι πληρούνταν όλες οι σχετικές προϋποθέσεις.

Μέχρι σήμερα, η δεύτερη δόση ύψους 50 εκατ. EUR δεν έχει εκταμιευθεί, καθώς οι αρχές δεν έχουν ζητήσει τα κονδύλια και άρα δεν έχουν υποβάλει δήλωση συμμόρφωσης για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων πολιτικής που συνδέονται μ' αυτήν. Μετά τη λήξη της συμφωνίας της γραμμής πρόληψης και ρευστότητας με το ΔΝΤ τον Νοέμβριο του 2024, η Βόρεια Μακεδονία δεν έχει συμφωνήσει νέο πρόγραμμα εκταμίευσης με το ΔΝΤ, το οποίο συγκαταλέγεται στις προϋποθέσεις για την αποδέσμευση δόσης ΜΧΣ. Η περίοδος διαθεσιμότητας της πράξης ΜΧΣ λήγει τον Αύγουστο του 2026.

3. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΜΧΣ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

3.1 Επιχειρησιακές αξιολογήσεις

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509¹² (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), η Επιτροπή διενεργεί επιχειρησιακές αξιολογήσεις με τη βοήθεια εξωτερικών συμβούλων, ώστε να λάβει εύλογες διασφαλίσεις σχετικά με τη λειτουργία των διοικητικών διαδικασιών και των χρηματοπιστωτικών κυκλωμάτων στις δικαιούχους χώρες.

Στο πλαίσιο των επιχειρησιακών αξιολογήσεων εξετάζονται τα συστήματα διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, ιδίως το θεσμικό πλαίσιο και οι διαδικασίες των υπουργείων οικονομικών και των κεντρικών τραπεζών, και ειδικότερα η διαχείριση των λογαριασμών στους οποίους κατατίθεται η χρηματοδοτική συνδρομή της ΕΕ. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται επίσης στη λειτουργία, την ανεξαρτησία και τα προγράμματα εργασίας των οργανισμών εξωτερικού ελέγχου, καθώς και στην αποτελεσματικότητα των ελέγχων τους. Επιπλέον, επανεξετάζονται οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων σε κεντρικό επίπεδο.

Μια επιχειρησιακή αξιολόγηση των διοικητικών διαδικασιών και των χρηματοπιστωτικών κυκλωμάτων της Ουκρανίας διενεργήθηκε το 2022, πριν από την παροχή της έκτακτης στήριξης στο πλαίσιο της ΜΧΣ (2022), της ΜΧΣ+ (2023) και της πράξης ΜΧΣ στο πλαίσιο των δανείων ERA (2024-2025). Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση των συστημάτων διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και άλλων χρηματοπιστωτικών κυκλωμάτων από την προηγούμενη αξιολόγηση του 2018. Επισήμανε επίσης τη συνεχιζόμενη δέσμευση των ουκρανικών αρχών για συνεχή βελτίωση. Στην αξιολόγηση τονίστηκε ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις μεταρρυθμίσεις σε βασικούς τομείς όσον αφορά τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και διατυπώθηκε σύσταση για την ανάληψη περαιτέρω δράσης μόλις βελτιωθεί η ασφάλεια, ενόψει των σημαντικών προσπαθειών ανασυγκρότησης.

Στις αρχές του 2026, ενόψει της αναμενόμενης έναρξης νέας πράξης ΜΧΣ για την Ουκρανία, η Επιτροπή δρομολόγησε νέα επιχειρησιακή αξιολόγηση των διοικητικών

¹² Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2024, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (ΕΕ L, 2024/2509, 26.9.2024).

διαδικασιών και των χρηματοπιστωτικών κυκλωμάτων της χώρας. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα συστήματα διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και τα άλλα χρηματοπιστωτικά κυκλώματα της Ουκρανίας είχαν βελτιωθεί σημαντικά μετά την αξιολόγηση του 2022. Από τη μία πλευρά, εξήρε τη σταθερή εστίαση και δέσμευση της κυβέρνησης παρά τον παρατεταμένο πόλεμο και την επιδείνωση των συνθηκών στη χώρα, και επισήμανε αρκετά στοιχεία που υποδηλώνουν ότι έχουν εφαρμοστεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη διάφορες μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση κρίσιμων ρυθμιστικών ζητημάτων, συστημάτων και διαδικασιών. Από την άλλη πλευρά, στην αξιολόγηση επισημάνθηκε ότι πολλές από τις κανονιστικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να δοκιμαστούν στην πράξη και τονίστηκε ότι οι αρχές θα πρέπει να δώσουν προσοχή σε αρκετούς κρίσιμους τομείς μόλις αποκατασταθεί η κανονικότητα στην Ουκρανία.

Το 2023 διενεργήθηκε επιχειρησιακή αξιολόγηση της Βόρειας Μακεδονίας πριν από την πράξη ΜΧΣ. Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι τα χρηματοπιστωτικά κυκλώματα και οι διαδικασίες της χώρας ήταν ικανοποιητικά και κρίθηκε ότι τα συστήματα διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών ήταν εν γένει αξιόπιστα, ενώ επισημάνθηκε η σημαντική πρόοδος που επιτεύχθηκε πρόσφατα.

Όσον αφορά την Αίγυπτο και την Ιορδανία, το 2024 διενεργήθηκαν επιχειρησιακές αξιολογήσεις κατά την προετοιμασία για τις αντίστοιχες πράξεις ΜΧΣ. Στην Αίγυπτο, διαπιστώθηκε από την αξιολόγηση ότι οι αρχές είχαν σημειώσει σημαντική πρόοδο, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης νέας νομοθεσίας που διέπει τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και τις τραπεζικές πράξεις, και εξήχθη το συμπέρασμα ότι το πλαίσιο διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και τα χρηματοπιστωτικά κυκλώματα ήταν επαρκή για τη ΜΧΣ, εφόσον διατηρηθεί η δυναμική των μεταρρυθμίσεων.

Η επιχειρησιακή αξιολόγηση για την Ιορδανία ήταν η δεύτερη που πραγματοποιήθηκε από το 2020 και επιβεβαίωσε την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τη βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών. Ωστόσο, εντοπίστηκαν επίσης ορισμένες προκλήσεις, όπως η περιορισμένη ανεξαρτησία και διαφάνεια του Γραφείου Ελέγχου, η ανεπαρκής αξιοποίηση της Επιτροπής Εξέτασης Καταγγελιών για τις δημόσιες συμβάσεις και η μη επαρκώς ανεπτυγμένη δευτερογενής αγορά κρατικών τίτλων. Παρά τα ζητήματα αυτά, η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα διοικητικά και χρηματοπιστωτικά κυκλώματα της Ιορδανίας παρείχαν ισχυρό θεμέλιο για την εφαρμογή των πράξεων ΜΧΣ. Ορισμένες από τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν αποτυπώθηκαν στους όρους πολιτικής των αντίστοιχων πράξεων¹³.

3.2 Αξιολογήσεις

Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό και τις αντίστοιχες αποφάσεις για τη ΜΧΣ, η Επιτροπή διενεργεί συστηματικά εκ των υστέρων αξιολογήσεις μετά την ολοκλήρωση των πράξεων ΜΧΣ. Σκοπός των εν λόγω αξιολογήσεων είναι η ανάλυση του αντικτύπου της

¹³ Όσον αφορά το μνημόνιο συνεννόησης για τη ΜΧΣ IV της Ιορδανίας, η επιχειρησιακή αξιολόγηση συνέβαλε στη διαμόρφωση διαφόρων μέτρων, όπως: i) η απαίτηση ετήσιας έκθεσης για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία θα συνοψίζει τις καταγγελίες που σχετίζονται με τις δημόσιες συμβάσεις και τα αποτελέσματα της επίλυσης διαφορών· ii) η ενίσχυση της ανεξαρτησίας του Γραφείου Ελέγχου με τη σταδιακή αποχώρηση από τις δραστηριότητες εκ των προτέρων ελέγχου στις μονάδες εσωτερικού ελέγχου· και iii) η σημαντική επέκταση του πεδίου εφαρμογής της ετήσιας έκθεσης του Γραφείου Ελέγχου, αρχής γενομένης από την έκδοση που καλύπτει τις δραστηριότητες του 2025.

χορήγησης ΜΧΣ στην οικονομία της δικαιούχου χώρας, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητα της εξωτερικής θέσης της, και η αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας της παρέμβασης της ΕΕ.

Τον Ιανουάριο του 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την κοινή εκ των υστέρων αξιολόγηση των πράξεων ΜΧΣ σε τρεις χώρες της Ανατολικής Γειτονίας (Μολδαβία, Γεωργία και Ουκρανία) μεταξύ 2017 και 2020. Και για τις τρεις χώρες, το συμπέρασμα της αξιολόγησης ήταν ότι οι πράξεις είχαν θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα του χρέους και στη μακροοικονομική σταθεροποίηση της χώρας. Το συμπέρασμα αυτό ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για την Ουκρανία, δεδομένης της μεγαλύτερης κλίμακας της πράξης και της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης της χώρας. Η αξιολόγηση κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι οι τρεις πράξεις προώθησαν με επιτυχία θετικές αλλαγές σε διάφορους βασικούς τομείς μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένης της διακυβέρνησης και της καταπολέμησης της διαφθοράς, και ότι ήταν συνεπείς με το ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ, ενώ ευθυγραμμίζονταν με τα προγράμματα μεταρρυθμίσεων των αρχών και τα προγράμματα άλλων χορηγών.

Τον Δεκέμβριο του 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την εκ των υστέρων αξιολόγηση των πράξεων ΜΧΣ λόγω της πανδημίας COVID-19 για 10 χώρες-εταίρους (2020-2022). Στο πλαίσιο της αξιολόγησης αξιολογήθηκε η δέσμη ΜΧΣ ύψους 3 δισ. EUR που παρασχέθηκε το 2020 σε εταίρους σε όλες τις περιοχές της Ανατολικής Γειτονίας, των Δυτικών Βαλκανίων και της Νότιας Γειτονίας για τον μετριασμό των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19. Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η δέσμη μέτρων αποτελούσε έγκαιρη, καλά στοχευμένη και ιδιαίτερα σημαντική απάντηση στον πρωτοφανή οικονομικό κλυδωνισμό που προκάλεσε η πανδημία COVID-19. Το μέσο μπόρεσε να παράσχει ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση σε συστημικό εξωτερικό κλυδωνισμό που επηρέασε πολλές χώρες ταυτόχρονα, χωρίς να θέσει σε κίνδυνο την ποιότητα της παρέμβασης ΜΧΣ, την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της μακροοικονομικής διαχείρισης ή την οικονομική διακυβέρνηση και διαφάνεια. Προώθησε επίσης τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους σχετικούς όρους πολιτικής.

Το 2025 η Επιτροπή δρομολόγησε εκ των υστέρων αξιολόγηση των τεσσάρων πράξεων ΜΧΣ που χορηγήθηκαν στην Ουκρανία από το 2022 έως το 2023 ως σημαντική συνεισφορά στη χρηματοδότηση των άμεσων χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας ενόψει του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας (ΜΧΣ έκτακτης ανάγκης, έκτακτη ΜΧΣ Ι και ΙΙ και ΜΧΣ +, ύψους 1,2, 6 και 18 δισ. EUR, αντίστοιχα). Με την αξιολόγηση θα εξεταστούν το έκτακτο πλαίσιο μιας χώρας που υπερασπίζεται τον εαυτό της έναντι επιθετικού πολέμου και ο επείγων χαρακτήρας των χρηματοδοτικών αναγκών, καθώς και οι συνακόλουθες ιδιαιτερότητες σχεδιασμού των πράξεων.

4. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΣΟ ΜΧΣ

4.1 Λειτουργία του μέσου ΜΧΣ

Η κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου του 2013 σχετικά με τη ΜΧΣ¹⁴ ορίζει ότι η συνδρομή έχει μακροοικονομικό και χρηματοδοτικό χαρακτήρα και δηλώνει ότι αποσκοπεί στην «αποκατάσταση μιας βιώσιμης θέσης εξωτερικής χρηματοδότησης για επιλέξιμες χώρες και εδάφη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες εξωτερικής χρηματοδότησης». Επομένως, ως μέσο έκτακτης ανάγκης, η ΜΧΣ πρέπει να κινητοποιείται αποτελεσματικά και εγκαίρως. Η λήψη αποφάσεων που περιλαμβάνει τη συνήθη νομοθετική διαδικασία θεωρείται συχνά αρκετά χρονοβόρα, στοιχείο που αποτελεί σημαντικό περιορισμό για ένα εργαλείο αντιμετώπισης κρίσεων που επιδιώκει την ταχεία αντίδραση σε κρίσεις του ισοζυγίου πληρωμών.

Ωστόσο, σε εξαιρετικές περιστάσεις που συνδέονται με την κρίση λόγω της νόσου COVID-19 και τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, οι σχετικές δέσμες ΜΧΣ εγκρίθηκαν γρήγορα, καθώς όλα τα θεσμικά όργανα αξιοποίησαν πλήρως τη διαθέσιμη ευελιξία των διαδικασιών. Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν να εφαρμόσουν υφιστάμενες διαδικασίες κατεπείγοντος, οι οποίες κατέστησαν δυνατή την έγκριση εντός ενός μηνός από τις προτάσεις της Επιτροπής. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επικαλέστηκε τον κανόνα 163 του οικείου εσωτερικού κανονισμού, ώστε να προχωρήσει ταχέως στη νομοθετική πρόταση και να την εγκρίνει απευθείας στην ολομέλεια, εξορθολογίζοντας τη διαβούλευση με τις επιτροπές.

Ο εσωτερικός κανονισμός τόσο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και του Συμβουλίου προβλέπει επείγουσες διαδικασίες που καθιστούν δυνατή την ταχεία έγκριση σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Η συνήθης διαδικασία είναι σημαντικά πιο χρονοβόρα, όπως καταδεικνύεται από την πρόταση «ΜΧΣ IV» της Επιτροπής για την Ιορδανία, η οποία διατυπώθηκε από την Επιτροπή τον Απρίλιο του 2024 και εγκρίθηκε από τους συννομοθέτες τον Απρίλιο του 2025. Το χρονοδιάγραμμα αυτό ήταν εν μέρει απόρροια των εκλογών του Ιουνίου του 2024 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και της επακόλουθης ανασύστασης των επιτροπών του. Αντιθέτως, η «ΜΧΣ V» για την Ιορδανία εγκρίθηκε πολύ ταχύτερα, με την πρόταση της Επιτροπής τον Αύγουστο του 2025 και την έγκριση των συννομοθετών τον Ιανουάριο του 2026. Στην περίπτωση της Αιγύπτου, λόγω της επείγουσας ανάγκης να παράσχει στήριξη κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2024, η Επιτροπή αποφάσισε να προτείνει κατ' εξαίρεση, τον Μάρτιο του 2024, μια πρώτη επείγουσα βραχυπρόθεσμη πράξη ΜΧΣ δυνάμει του άρθρου 213 της ΣΛΕΕ (το οποίο εφαρμόζεται σε περιπτώσεις όπου απαιτείται επείγουσα παροχή χρηματοοικονομικής συνδρομής και έγκριση μόνο από το Συμβούλιο). Ωστόσο, η Επιτροπή πρότεινε να παρασχεθεί το μεγαλύτερο μέρος της στήριξης μέσω μιας δεύτερης και πιο μεσοπρόθεσμης πράξης ΜΧΣ η οποία θα ακολουθεί τη συνήθη διαδικασία δυνάμει του άρθρου 212 της ΣΛΕΕ (με τη συμμετοχή και των δύο συννομοθετών).

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η απλουστευμένη διαδικασία για την έκδοση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχει τροποποιηθεί. Σε αντίθεση με την

¹⁴ Απόφαση αριθ. 778/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Αυγούστου 2013, για τη χορήγηση περαιτέρω μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στη Γεωργία (ΕΕ L 218 της 14.8.2013, σ. 15).

επείγουσα διαδικασία, η απλοποιημένη διαδικασία δεν προϋποθέτει αίτημα του προέδρου να θεωρηθεί η πρόταση επείγουσα και εξορθολογίζει τη διαδικασία έγκρισης απαιτώντας λιγότερα στάδια για την έγκριση σε σύγκριση με τη συνήθη διαδικασία. Η διαδικασία αυτή δεν έχει χρησιμοποιηθεί ακόμη για τις τρέχουσες ΜΧΣ, αλλά θα μπορούσε να εξυπηρετήσει τον επείγοντα χαρακτήρα της ΜΧΣ· αποτελεί ευπρόσδεκτο βήμα προς την ενδεχόμενη αύξηση της αποτελεσματικότητας των τακτικών πράξεων.

4.2 Η ΜΧΣ στο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2021-2027

Η τρέχουσα περίοδος του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (στο εξής: ΠΔΠ) χαρακτηρίζεται από πολλαπλές κρίσεις, εξαιρετικά υψηλές γεωπολιτικές εντάσεις και αβεβαιότητα που έχουν πλήξει τις χώρες-εταίρους της ΕΕ και έχουν επιδεινώσει τα διαρθρωτικά οικονομικά τρωτά σημεία τους. Με χρονολογική σειρά, σ' αυτές περιλαμβάνονται οι οικονομικές συνέπειες της πανδημίας COVID-19, ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και, πιο πρόσφατα, η κλιμάκωση των συγκρούσεων στη Μέση Ανατολή. Στο πλαίσιο αυτό, καταγράφεται υψηλή ζήτηση για ΜΧΣ τα τελευταία χρόνια, στοιχείο που αποδεικνύει ότι αποτελεί σημαντικό πυλώνα της αντίδρασης της ΕΕ για την αντιμετώπιση της μακροοικονομικής αστάθειας στη γειτονία της (συμπεριλαμβανομένων των υποψήφιων χωρών), συμπληρώνοντας τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ και βοηθώντας τις χώρες-εταίρους να εφαρμόσουν κρίσιμες μεταρρυθμίσεις. Δεδομένου ότι οι παγκόσμιες προοπτικές συνεχίζουν να είναι δύσκολες, είναι πιθανό ότι κατά τα επόμενα έτη η ΕΕ θα χρειαστεί να εξακολουθήσει να παρέχει ΜΧΣ.

Τα δάνεια ΜΧΣ καλύπτονται από την εγγύηση εξωτερικής δράσης που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2021/947¹⁵ (κανονισμός NDICI-GE) με συντελεστική προβλέψεων 9 % σε επίπεδο χαρτοφυλακίου, όπως ίσχυε για τα προηγούμενα ΠΔΠ. Αναγνωρίζοντας την έκτακτη κατάσταση της δανειοδότησης σε εμπόλεμη χώρα, αρχικά χωρίς την υποστήριξη προγράμματος εκταμίευσης του ΔΝΤ, οι προβλέψεις για την Ουκρανία έχουν οριστεί στο 70 %, αρχής γενομένης από την έκτακτη ΜΧΣ το 2022.

Ο συνολικός προϋπολογισμός που είχε δεσμευτεί αρχικά για την κάλυψη των προβλέψεων για δάνεια ΜΧΣ καθορίστηκε σε περίπου 1 δισ. EUR στο τρέχον ΠΔΠ, ποσό που μεταφράζεται σε όγκο δανείων ύψους 11 δισ. EUR. Λαμβανομένων υπόψη της σημαντικής στήριξης της ΕΕ προς την Ουκρανία μέσω της ΜΧΣ το 2022, του υψηλότερου συντελεστή προβλέψεων και των αυξανόμενων εντάσεων στη Μέση Ανατολή, πάνω από τα δύο τρίτα των δεσμευμένων πόρων για τις προβλέψεις είχαν χρησιμοποιηθεί έως το τέλος του 2023. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης του ΠΔΠ, αποφασίστηκε να ενισχυθεί ο προϋπολογισμός για την κάλυψη των προβλέψεων για δάνεια ΜΧΣ κατά 180 εκατ. EUR. Αυτό κατέστησε δυνατή την κινητοποίηση επαρκών πόρων για τη χρηματοδότηση βραχυπρόθεσμης ΜΧΣ προς την Αίγυπτο ύψους έως 1 δισ. EUR και τακτικής πράξης ΜΧΣ προς την Αίγυπτο ύψους έως 4 δισ. EUR, οι οποίες εγκρίθηκαν από τους συννομοθέτες τον Απρίλιο του 2025, αφήνοντας ταυτόχρονα κάποιο περιθώριο για άλλες πράξεις ΜΧΣ έως το τέλος του 2027 (βλ. τμήμα 5 για κατάλογο των πράξεων ΜΧΣ που χρηματοδοτήθηκαν από το 2021 έως το 2027).

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/947 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη (ΕΕ L 209 της 14.6.2021, σ. 1).

Δεδομένου ότι οι κρίσεις είναι εκ φύσεως απρόβλεπτες, είναι σημαντικό να διατηρηθεί ένας επαρκώς μεγάλος προϋπολογισμός για πιθανές μελλοντικές πράξεις ΜΧΣ κατά τα δύο εναπομένοντα έτη του τρέχοντος ΠΔΠ (2026-2027). Ο διαθέσιμος προϋπολογισμός κατά την ημερομηνία αναφοράς θα μπορούσε να καλύψει δάνεια ύψους έως και 2,2 δισ. EUR με τον συνήθη συντελεστή προβλέψεων 9 %. Τα δάνεια που χορηγήθηκαν στην Ουκρανία στο πλαίσιο του προγράμματος ΜΧΣ+ και το δάνειο ERA της ΜΧΣ (18 δισ. EUR και 18,1 δισ. EUR, αντίστοιχα) καλύπτονται από το περιθώριο κάτω από το ανώτατο όριο ιδίων πόρων και δεν προβλέπονται εκ των προτέρων. Υποστηρίζονται από τη δυνατότητα να ζητηθούν πρόσθετοι ίδιοι πόροι από τα κράτη μέλη αφού εξαντληθούν όλες οι άλλες δυνατότητες εντός του υφιστάμενου δημοσιονομικού πλαισίου. Στην περίπτωση του δανείου ERA της πράξης ΜΧΣ, οι αποπληρωμές του δανείου (συμπεριλαμβανομένων των τόκων και τυχόν άλλων δαπανών που σχετίζονται με το δάνειο) από τα έκτακτα έσοδα που προκύπτουν από τα ακινητοποιημένα περιουσιακά στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας παρέχουν σημαντική χρηματοδοτική στήριξη.

4.3 ΜΧΣ, όπως προτείνεται στην πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2028-2034

Η Επιτροπή υπέβαλε τις προτάσεις της για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο στις 16 Ιουλίου και στις 3 Σεπτεμβρίου 2025, συμπεριλαμβανομένης της πρότασης για τον μηχανισμό «Παγκόσμια Ευρώπη»¹⁶, το κύριο χρηματοδοτικό μέσο για την εξωτερική δράση. Με προτεινόμενο προϋπολογισμό ύψους 200 δισ. EUR, στόχος του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη» είναι η στήριξη της διεύρυνσης, της γειτονίας, των διεθνών εταιρικών σχέσεων και της ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ. Επιπλέον, για να ενισχυθεί η αταλάντευτη στήριξη της ΕΕ προς την Ουκρανία, μπορούν να κινητοποιηθούν επιπλέον 100 δισ. EUR για την Ουκρανία κατά την περίοδο 2028-2034.

Ο μηχανισμός «Παγκόσμια Ευρώπη» περιλαμβάνει διευρυμένη χρήση χρηματοδοτικών μέσων, δημοσιονομικών εγγυήσεων και δανείων που υποστηρίζονται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την αύξηση της μόχλευσης σε χρηματοδοτικές δράσεις σε χώρες-εταίρους. Με βάση την πρόταση, οι προβλέψεις για δάνεια ΜΧΣ θα προέρχονται από τον προϋπολογισμό του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη», μολονότι θα διατηρηθεί η ειδική διακυβέρνηση των πράξεων ΜΧΣ, όπως συμβαίνει επί του παρόντος στο πλαίσιο του κανονισμού NDICI. Με τον τρόπο αυτόν θα διατηρηθεί η τρέχουσα θεσμική ισορροπία όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων για τη ΜΧΣ, σύμφωνα με την κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου του 2013. Η ΜΧΣ θα παραμείνει διαθέσιμη παράλληλα με τα προτεινόμενα δάνεια βάσει πολιτικής ως συμπληρωματικό μέσο στο πλαίσιο της εργαλειοθήκης εξωτερικής χρηματοδότησης, δίνοντας τη δυνατότητα στην ΕΕ να συνεχίσει να ανταποκρίνεται σε κρίσεις του ισοζυγίου πληρωμών στις χώρες-εταίρους, παράλληλα με το ΔΝΤ.

Οι διαπραγματεύσεις για το επόμενο ΠΔΠ έχουν ξεκινήσει και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καθορίζουν τις θέσεις τους.

¹⁶ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του μηχανισμού «Παγκόσμια Ευρώπη» [COM(2025) 551 final].

5 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ — ΠΡΑΞΕΙΣ ΜΧΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟ 2026

Λαμβανομένων υπόψη της αδυναμίας προγραμματισμού που χαρακτηρίζει τη ΜΧΣ και του χαρακτήρα της με γνώμονα την κρίση, είναι δύσκολο να διαμορφωθεί ακριβής πρόβλεψη όσον αφορά τις μελλοντικές πράξεις για το υπόλοιπο του τρέχοντος ΠΔΠ. Συνεπώς, το παρόν τμήμα επικεντρώνεται σε πράξεις που έχουν ήδη εγκριθεί το 2026 και υποδεικνύει πιθανές μελλοντικές πράξεις, υπογραμμίζοντας το ταχέως μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό περιβάλλον.

Στην Ανατολική Γειτονία, ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας εξακολουθεί να έχει σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο στην περιοχή. Η Ουκρανία και η Μολδαβία είναι οι περισσότεροι εκτεθειμένες χώρες. Και οι δύο χώρες εξακολουθούν να εξαρτώνται από την παροχή σημαντικής διεθνούς βοήθειας, με την ΕΕ να διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προκειμένη περίπτωση.

Λόγω του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας και των επακόλουθων σημαντικών και επίμονων χρηματοδοτικών και αμυντικών αναγκών που αντιμετωπίζει η Ουκρανία, οι ηγέτες και οι ηγέτιδες της ΕΕ συμφώνησαν στις 18 Δεκεμβρίου 2025¹⁷ να χορηγήσουν νέο δάνειο στήριξης ύψους 90 δισ. EUR με περιορισμένο δικαίωμα αναγωγής για την περίοδο 2026-2027, το οποίο θα χρηματοδοτηθεί μέσω δανεισμού της ΕΕ στις κεφαλαιαγορές, με την υποστήριξη του περιθωρίου της ΕΕ. Το δάνειο θα αποπληρωθεί μόνον αφού η Ουκρανία λάβει αποζημιώσεις, ενώ η κινητοποίηση της δημοσιονομικής εγγύησης της ΕΕ στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας διασφαλίζει ότι οι οικονομικές υποχρεώσεις των μη συμμετεχόντων κρατών μελών (Ουγγαρία, Σλοβακία και Τσεχία) παραμένουν ανεπηρέαστες.

Με βάση αυτή την πολιτική συμφωνία, στις 14 Ιανουαρίου 2026 η Επιτροπή ενέκρινε δέσμη νομοθετικών μέτρων που περιλαμβάνει πρόταση για τη θέσπιση του δανείου στήριξης της Ουκρανίας (στο εξής: USL) και τροποποιήσεις του κανονισμού για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και του κανονισμού για το Μέσο Διευκόλυνσης για την Ουκρανία. Οι συννομοθέτες ενέκριναν τη δέσμη μέτρων για το USL μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου 2026¹⁸. Το νέο πλαίσιο στήριξης θα παράσχει σημαντική δημοσιονομική συνδρομή που αντιστοιχεί περίπου στο ένα τρίτο του USL μέσω συνδυασμού μέσων, συμπεριλαμβανομένης της ΜΧΣ και της χρηματοδότησης που διοχετεύεται μέσω του Μέσου Διευκόλυνσης για την Ουκρανία και μέσω του αμυντικού σκέλους του USL.

Η συνιστώσα της ΜΧΣ θα επικεντρωθεί στους όρους ενίσχυσης της κινητοποίησης των εγχώριων εσόδων, καθώς και στη βιωσιμότητα και την ποιότητα των δημόσιων δαπανών. Θα επιδιωχθεί η συμπληρωματικότητα με το νέο πρόγραμμα του ΔΝΤ και θα γίνουν προσπάθειες να αντιμετωπιστούν τα βαθύτερα αίτια της διαφθοράς στα δημόσια οικονομικά. Πέραν της ΜΧΣ, το Μέσο Διευκόλυνσης της ΕΕ για την Ουκρανία ύψους

¹⁷ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 18 Δεκεμβρίου 2025.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2026/467 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2026, σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη θέσπιση του δανείου στήριξης της Ουκρανίας για το 2026 και το 2027 (ΕΕ L, 2026/467, 26.2.2026)· κανονισμός (ΕΕ) 2026/468 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2026, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2024/792 για τη θέσπιση του Μέσου Διευκόλυνσης για την Ουκρανία (ΕΕ L, 2026/468, 26.2.2026)· κανονισμός (ΕΕ) 2026/469 του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2026, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2093 για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2021 έως 2027 (ΕΕ L, 2026/469, 23.4.2026).

50 δισ. EUR (2024-2027), το οποίο αποσκοπεί στη στήριξη βασικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην πορεία της Ουκρανίας προς την προσχώρηση στην ΕΕ, θα συμπληρωθεί μέσω του USL.

Επιπλέον, σκοπός του σχεδίου ανάπτυξης της Μολδαβίας ύψους έως 1,9 δισ. EUR για την περίοδο 2025-2027 είναι να στηριχτεί η οικονομική σύγκλιση της χώρας με την ΕΕ και να προσεγγίσει η χώρα περισσότερο την ένταξη στην ΕΕ, μέσω της επιτάχυνσης των μεταρρυθμίσεων και της βελτίωσης της πρόσβασης της Μολδαβίας στην ενιαία αγορά της ΕΕ.

Όσον αφορά τη Νότια Γειτονία, τον Νοέμβριο του 2022 η Τυνησία ζήτησε ΜΧΣ, ύψους 1,2 δισ. EUR, για τη στήριξη των χρηματοδοτικών αναγκών της στο πλαίσιο της επιδείνωσης του παγκόσμιου περιβάλλοντος και των υψηλών διεθνών τιμών των βασικών προϊόντων. Το αίτημα αυτό υποβλήθηκε μετά την επίτευξη τεχνικής συμφωνίας με το ΔΝΤ, τον Οκτώβριο του 2022, για νέα διευρυμένη χρηματοδοτική διευκόλυνση (χρονικού διαστήματος τεσσάρων ετών, ύψους 1,9 δισ. USD). Ωστόσο, το Συμβούλιο του ΔΝΤ δεν ενέκρινε το πρόγραμμα λόγω της αδυναμίας της Τυνησίας να εφαρμόσει προηγούμενες δράσεις, ιδίως τη μεταρρύθμιση των επιδοτήσεων καυσίμων. Αφότου ο πρόεδρος της Τυνησίας εξέφρασε την αντίθεσή του σε ένα πρόγραμμα του ΔΝΤ τον Μάρτιο του 2023, οι επαφές με το ΔΝΤ μειώθηκαν στο ελάχιστο, ενώ διακόπηκε επίσης η εποπτεία βάσει του άρθρου IV. Εν τω μεταξύ, χάρη στην ανοδική τάση του τουρισμού και στα σταθερά εμβάσματα, οι πιέσεις εξωτερικής χρηματοδότησης της Τυνησίας υποχώρησαν προσωρινά. Με την επιφύλαξη προσεκτικής αξιολόγησης των προϋποθέσεων της ΜΧΣ και των αναγκών εξωτερικής χρηματοδότησης της Τυνησίας, η Επιτροπή είναι έτοιμη να καταρτίσει πρόταση για νέα ΜΧΣ μόλις τεθεί σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα του ΔΝΤ που θα επιβεβαιώνει τη διάθεση της χώρας να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια των πιέσεων εξωτερικής χρηματοδότησης. Αυτό επιβεβαιώθηκε επίσης στο πλαίσιο της συνολικής εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και της Τυνησίας, η οποία συμφωνήθηκε τον Ιούλιο του 2023· ωστόσο, σημειώθηκε ότι θα απαιτηθεί ουσιαστική και αποφασιστική εφαρμογή πρόσθετων μεταρρυθμίσεων.

Τον Απρίλιο του 2022 ο Λίβανος κατέληξε σε τεχνική συμφωνία με το ΔΝΤ (χρονικού διαστήματος τεσσάρων ετών, ύψους 3 δισ. USD), αλλά έως τώρα έχει σημειώσει περιορισμένη μόνο πρόοδο όσον αφορά τον μακροσκελή κατάλογο των προαπαιτούμενων δράσεων του. Έκτοτε, το ΑΕΠ συνέχισε να συρρικνώνεται ενώ πολλοί δημόσιοι οργανισμοί σταμάτησαν να λειτουργούν και το νόμισμα έχασε σημαντικά την αξία του, με συνέπεια τη μαζική δολαριοποίηση της λιβανικής οικονομίας. Τον Ιανουάριο του 2025 το κοινοβούλιο του Λιβάνου εξέλεξε πρόεδρο και λίγες ημέρες αργότερα διορίστηκε νέος πρωθυπουργός, τερματίζοντας έτσι μια περίοδο πολιτικού αδιεξόδου που διήρκεσε πάνω από πέντε έτη και δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μια νέα ώθηση στις μεταρρυθμίσεις και εκ νέου συνεργασία με το ΔΝΤ. Τον Μάρτιο του 2025 η νέα κυβέρνηση ζήτησε επίσημα ένα νέο πρόγραμμα του ΔΝΤ, ένα πιθανό θετικό βήμα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης μέσω της διεθνούς συνδρομής και εκτεταμένων μεταρρυθμίσεων. Έκτοτε, η κυβέρνηση έχει σημειώσει κάποια πρόοδο σε κρίσιμες μεταρρυθμίσεις, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση νομοθεσίας που θα επιλύσει εν μέρει την κρίση του τραπεζικού τομέα. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις αποτελούν προϋπόθεση για ένα νέο πρόγραμμα του ΔΝΤ. Ωστόσο, έως τον Απρίλιο του 2026, βασικοί νόμοι είτε δεν είχαν

εγκριθεί ακόμη από το κοινοβούλιο είτε έπρεπε να κινηθούν εκ νέου, καθώς τα βασικά αιτήματα του ΔΝΤ δεν είχαν ικανοποιηθεί πλήρως. Ενώ η αναβολή των επόμενων εκλογών κατά δύο έτη μπορεί να συντελέσει στην επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά τους νόμους αυτούς, η πρόσφατη αναζωπύρωση των συγκρούσεων στη χώρα και την περιοχή αποτελεί πρόσθετη πρόκληση για τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να στηρίζει ένα πρόγραμμα εκτεταμένων μεταρρυθμίσεων μέσω πράξης ΜΧΣ μόλις εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις (συμπεριλαμβανομένης της τήρησης επικαιροποιημένου χρονοδιαγράμματος εκταμιεύσεων του προγράμματος του ΔΝΤ).

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να εξετάσει μελλοντικά αιτήματα για ΜΧΣ και, κατά περίπτωση, θα προτείνει νέες και/ή επακόλουθες πράξεις ΜΧΣ στους επιλέξιμους εταίρους.

Στον πίνακα 1 παρέχεται επισκόπηση των αναλήψεων υποχρεώσεων και πληρωμών για επιχορηγήσεις ΜΧΣ και της εκταμίευσης των δανείων ΜΧΣ κατά τα έτη 2023, 2024, 2025 και (προσωρινά στοιχεία) 2026.

Πίνακας 1: Αναλήψεις υποχρεώσεων και πληρωμές για επιχορηγήσεις ΜΧΣ και εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ 2023-2026 (σε EUR)¹⁹

	2023	2024	2025	2026
Πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων για επιχορηγήσεις στον προϋπολογισμό	45 423 330	57 367 177	59 267 773	61 511 946
Επιχειρησιακές αξιολογήσεις, εκ των υστέρων αξιολογήσεις	350 000	619 440	331 775	750 000
Άλλες πιθανές πράξεις ΜΧΣ	45 073 330	56 747 737	58 935 998	60 761 946
Αναλήψεις υποχρεώσεων, σύνολο	45 423 330	57 367 177	59 267 773	-
Πιστώσεις πληρωμών για επιχορηγήσεις στον προϋπολογισμό	39 880 000	57 367 177	59 267 773	61 511 946
Επιχειρησιακές αξιολογήσεις, εκ των υστέρων αξιολογήσεις	329 765	749 270	331 775	750 000
ΜΧΣ στη Μολδαβία [απόφαση (ΕΕ) 2022/563] (ολοκληρώθηκε)	10 000 000	5 000 000	-	-
(Συμπληρωματική) ΜΧΣ στη Μολδαβία [απόφαση (ΕΕ) 2023/1165] (ολοκληρώθηκε)	22 500 000	22 500 000	-	-
Άλλες πιθανές πράξεις ΜΧΣ	-	-	-	60 761 946
Πληρωμές, σύνολο	32 829 765	28 249 270	331 775	61 511 946
Μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις για πληρωμές επιχορηγήσεων	7 050 235	29 117 907	58 935 998	—
Εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ		—	-	-
ΜΧΣ ΙΙΙ στην Ιορδανία (ολοκληρώθηκε)	200 000 000	—	-	-
ΜΧΣ στη Μολδαβία (ολοκληρώθηκε)	40 000 000	45 000 000	-	—
ΜΧΣ έκτακτης ανάγκης στην Ουκρανία (ολοκληρώθηκε)	-	-	-	-
Έκτακτη ΜΧΣ στην Ουκρανία (ολοκληρώθηκε)	-	-	-	-
Συμπληρωματική ΜΧΣ στη Μολδαβία (ολοκληρώθηκε)	50 000 000	50 000 000	-	-
ΜΧΣ+ στην Ουκρανία (ολοκληρώθηκε)	18 000 000 000	-	-	-
ΜΧΣ στη Βόρεια Μακεδονία	-	50 000 000	-	-
Βραχυπρόθεσμη ΜΧΣ στην Αίγυπτο (ολοκληρώθηκε)	-	1 000 000 000	-	-
ΜΧΣ στην Αίγυπτο — τακτική	-	-	-	1 000 000 000
ΜΧΣ στο πλαίσιο του δανείου ERA για την Ουκρανία (ολοκληρώθηκε)	-	-	18 115 700 000	-
ΜΧΣ ΙV στην Ιορδανία	-	-	250 000 000	-
Εκταμιεύσεις όλων των δανείων ΜΧΣ, σύνολο	18 290 000 000	1 145 000 000	18 365 700 000	1 000 000 000

¹⁹ Ο εν λόγω πίνακας δεν λαμβάνει υπόψη τυχόν προτάσεις για νέες πράξεις ΜΧΣ που υποβλήθηκαν μετά τον Δεκέμβριο του 2025.